

Oponentský posudek disertační práce „Společenská odpovědnost ve strategii podnikatelských subjektů“

Autorka: Ing. Eva Fuchsová

Školitelka: doc. Ing. Darja Holátová, PhD.

Předložená disertační práce má svým námětem zvláštní místo mezi texty (spisy), které se orientují na explikaci obdobných zadání. Směřuje do podnikatelské sféry, meritorně ke strategickému rozvoji subjektů podnikání na bázi komplexního pojetí CSR (SCSR), jejích vnitřních a vnějších komponentů, náležitých činností i se zřetelem k celistvému firemnímu managementu. Provádí partikulární evaluaci, včetně průběžných závěrů, pročež využívá škálu rozmanitých instrumentů ve formě proměnných, adekvátních ukazatelů, zkoumaných a poté modelovaných pomocí příhodně zvolených testů a aplikací, kupř. Mann-Whiteyův test, Bartlettův test, Anti-image matice, ale také uskutečnění faktorové analýzy, spočívající v PCA (hlavních součástech). Jedná se o aktuální dílo, jelikož kromě jistých obtíží, jež poněkud hatí preciznost těchto aplikací. Proto autorka usiluje o rozvedení a řešení daných záležitostí na kvalitativně nové úrovni. Dynamika vývoje tržních poměrů, intenzivně závislá na turbulentní době, totiž stále vytváří transformace parametrického prostředí pro jednání příslušných subjektů, což vyžaduje individuální přístup ke stanovování strategických variant s trvalými následnými rozhodovacími aktivitami. Správný výběr určující variace a její efektivita, jsou výrazným prvkem dalšího strategického vyvíjení jednotlivých firem. K tomu partikulárním způsobem rovněž přispívá i vytvořená disertace.

Současné podmínky vyžadují velmi dobrou práci s různými ekonomickými, finančními (investičními), sociologickými, geopolitickými a jinými informacemi, poněvadž každá volba je spjata nejen s dlouhodobější perspektivou, ale také s plnou odpovědností za její pozdější realizaci vnitřního a vnějšího rázu. I z tohoto pohledu lze shledávat disertaci jako podnětnou, obsahující a zdůrazňující aspekty zkoumaného souboru jevů. Vlastní téma je nejenom teoreticky, nýbrž též prakticky účelově promyšlené, se snahou o logické zobecnění, vycházející z konkrétních dat a stanovených pěti předpokladů, jež povstávají z vytýčení principiálních otázek a kategorií, jejich analyzování a spojitostí během sledování. Primární cíl i skrytě zakomponované dva parciální sekundární cíle jsou sice explicitně vysloveny, avšak v průběhu řešení se pak trochu ztrácejí, společně s užitými metodami, které jsou požadavkem dosažení kvalitních výsledků. Nicméně prosakují a jsou protahovány veškerou disertací, ovšem zasloužily by si pregnantnější kontinuální upozornění a diskusi zjištěných reálií a faktorů. Zajisté přes toto podotknutí, je možné, je pokládat za naplněné v patřičné míře.

Za přínos práce (vědecký přínos) lze pokládat zpřehlednění dosavadního teoretického vědění, které se autorka přičinila dále uměřeně a zdárně uplatnit pro zvolenou oblast podnikových strategických tendencí. Procesem zpracování, prezentací výsledků ve vědeckém bádání a rozvitím odpovídajících témat, doložených managersko-ekonomickými, matematickými, statistickými metodami, projevuje vědní schopnosti. Matematicko-statistické postupy využívají stavový prostor a umožňují dynamickou unifikaci mezi mnohorozměrnými vstupy a výstupy.

Po formální stránce je spis v příhodném stupni vypracování ve fundované podobě, propočty, tabulky i grafy jsou striktně komentovány (s doplňkem slovního výkladu) a mají tak dostačující vypovídací hodnotu. Konstrukce díla, návaznost obsahu je vhodně nastavena a ekonomické, matematicko-statistické způsoby dotvrzují specializační soustředění. Použité literární zdroje a různé citované publikace jsou správně zvoleny a aktualizují zkoumanou látku. Zároveň autorčiny předchozí vědecko-literární počiny a případná konferenční vystoupení souladí se zaměřením disertace v psané i verbální poloze.

Při komplexním zhodnocení dané práce, je možno říci, že se disertantce zdařilo studovanou problematiku rozvést do potřebné hloubky, využít dosažitelné a adekvátní podkladové materiály i další rozličné informace. Prokázala, že umí naplňovat zásady vědeckých aktivit, tudíž disertaci doporučuji k obhajovací proceduře. V jejím průběhu navrhuji:

- detailizovat intenzitu vlivu CSR na rozvoj subjektu podnikání v kontextu hypotéz č. 1 a č. 5 a nutnost výraznější závislosti na strategii firmy (H1, H2)
- rozvést eventualitu uvědomění si zákazníky (trh), též zaměstnanci, že firma uplatňuje CSR bez managerského zásahu (komunikace top managementu), valenci a místo ve firemní kultuře
- vysvětlit strategii jakožto rámeček (součást plánovacího procesu a jeho výstup) a pozici taktiky (taktických instrumentů) při postupné realizaci
- uvést náhled na případné přeměny SCSR způsobené soudobými ekonomickými, zdravotními, politickými dopady
- ozřejmit, která ze zachycených strategií celospolečenské odpovědnosti by měla být pro firmu dominantní
- přiblížit diferenciaci velikosti podniků obsaženou v tabulce číslo 2
- propojit výstupy MNLR – strategie nejvyšší kvality a nejnižší ceny při koncipování úvah o podnikových nákladech
- doložit na příkladech (selekce ze 400 prozkoumaných vzorků – subjektů) obecnější myšlenku o významnosti nejbližšího podnikového okolí na lokální dodavatelsko-

odběratelskou bázi, neboť důležitým prvkem je produkt/služba, jenž s ním mnohdy nemusí souviset (širší tržní záběr)

Po pozitivně proběhlé obhajobě práce a vědecké rozpravě koresponduji s udělením vědeckého titulu „doktor“ (PhD.).

Praha 22. 5. 2021

doc. Ing. Milan R. Paták, CSc.

KMMSV

Vysoká škola obchodní v Praze

Oponentský posudok dizertačnej práce

Téma: *Spoločenská zodpovednosť ve strategii podnikateľských subjektů*

Autor: Ing. Eva Fuchsová

Oponent: doc. Ing. Mária Šajbidorová, PhD., Katedra manažmentu, Fakulta ekonomiky a manažmentu, SPU v Nitre, Slovensko

Dizertačná práca autorky Ing. Evy Fuchsovej rieši veľmi aktuálnu, zaujímavú, ale z hľadiska spracovania aj mimoriadne náročnú problematiku spoločenskej zodpovednosti v strategii podnikateľských subjektov.

Náročnosť zvolenej problematiky vyplýva najmä zo skutočnosti, že spoločenská zodpovednosť podnikov postráda jednoznačné teoretické i praktické vymedzenie a prezentuje sa rôznym spôsobom v závislosti od veľkosti podniku, jeho predmetu činnosti, organizačno-právnej formy podnikania, postavenia na trhu, úrovne manažmentu a celého radu ďalších faktorov. Popri samotnom vymedzení a identifikácii spoločenskej zodpovednosti je dôležitým aspektom jej zakotvenie v strategii podniku. Ako vyplýva z dizertačnej práce, aj k tomuto problému zaujímajú podnikoví manažéri veľmi rôznorodý prístup.

Komplexné zvládnutie predmetnej problematiky si vyžadovalo od autorky práce veľké úsilie a využitie vhodného metodicko-metodologického aparátu založeného na exaktných metódach.

V prípravnej etape k spracovaniu dizertačnej práce autorka preštudovala veľké množstvo literárnych prameňov domácich, ale hlavne zahraničných autorov. Celkom citovala 205 literárnych zdrojov. Oceňujem, že popri knižných publikáciách, časopisoch a príspevkoch v zborníkoch, siahla aj po vedeckých štúdiách spracovaných na podobnú tému v zahraničí.

Hlavný cieľ dizertačnej práce je formulovaný stručne a zrozumiteľne. Jeho splnenie je podmienené overovaním piatich hypotéz uvedených v kapitole 5. Ich opodstatnenosť je podložená citáciami renomovaných odborníkov zo skúmanej oblasti.

V prvej časti kapitoly 6 Metodika je charakterizovaná výskumná vzorka pozostávajúca zo 404 podnikateľských subjektov, ktoré sú v tabuľkách č.2 a č.3 roztriedené podľa veľkosti

a predmetu činnosti. V subkapitole 6.2 sú charakterizované jednotlivé premenné, ktoré sú prehľadne prezentované v tabuľkách č.5 a č.6.

Pozitívne hodnotím prístup autorky k spracovaniu metodiky, najmä výber exaktných metód, ktoré nie sú pri spracovaní skúmanej problematiky obvyklé.

Kapitola 7 Výsledky je venovaná analýze primárnych dát získaných dotazníkovým prieskumom a ich spracovaniu pomocou metód uvedených v predchádzajúcej kapitole. Autorka preukázala vysokú mieru odbornej spôsobilosti v práci s exaktnými metódami, niekedy až na úkor interpretácie získaných výsledkov a možnosti ich využitia v podmienkach skúmaných podnikov.

Prínosy dizertačnej práce sú prezentované pomerne stručne. Najvýznamnejší teoretický prínos spočíva v metodickej a metodologickej oblasti, v prezentácii možností využitia uvedených exaktných metód pri skúmaní problematiky spoločenskej zodpovednosti. Nesporne významným teoretickým prínosom je aj zozbieranie a spracovanie veľkého množstva literárnych zdrojov zaoberajúcich sa skúmanou problematikou.

Praktické prínosy dizertačnej práce sú zhrnuté veľmi stručne. Ich podstatnú časť predstavuje vypracovanie procesnej mapy implementácie spoločenskej zodpovednosti firiem.

V neposlednom rade je potrebné vyzdvihnúť aj prínos dizertačnej práce pre oblasť vzdelávania študentov vysokých škôl, ako aj odbornej verejnosti.

Písomný prejav autorky je na veľmi dobrej úrovni.

Po formálnej stránke je dizertačná práca spracovaná v celkovom rozsahu 108 strán textu, vrátane tabuliek, grafov, obrázkov a šiestich príloh. Tvoria ju desať vecných kapitol, Úvod, Záver, Súhrn a pomôcky (I.-V.) zabezpečujúce prehľadnosť a orientáciu pre čitateľov.

Dizertantka Ing. Eva Fuchsová je autorkou 10 vedeckých prác, ktoré boli publikované v rozmedzí rokov 2006 – 2019. Dve práce sú publikované v zahraničí a 8 prác v rámci Českej republiky.

Otázky a pripomienky k dizertačnej práci:

- Podstatná časť literárnych zdrojov citovaných v subkapitole 2.1 je pomerne staršieho dáta. Aj pri zohľadnení skutočnosti, že časť z nich predstavuje klasiku strategického manažmentu, som toho názoru, že v tejto oblasti je publikovaný dostatok kvalitných a aktuálnejších prameňov.

- Podobnú pripomienku mám k subkapitole 2.4 Súčasnú výzvy strategickej CSR. V kontexte s názvom zrejme nemožno považovať zdroje z r. 2002, 2005, 2006 atď. za súčasné výzvy.
- Zoznam zdrojov obsahuje viac ako dvesto literárnych prameňov. Z toho vyplýva, že o fundovanosti autorky niet pochýb. Kvalite literárneho prehľadu by však prospelo, keby v závere jednotlivých subkapitol prezentovala svoj pohľad na skúmaný parciálny problém, resp. skonfrontovala názory citovaných autorov.
- Hypotézy (v kapitole 4) sú formulované logicky s teoretickou podporou príspevkov renomovaných odborníkov z oblasti CSR. Hypotézy H1a H2 predstavujú dve protichodné stránky jedného problému, čiže platnosť jednej z nich zamieta druhú. Z toho dôvodu vyvstáva otázka, či by nebola postačovala jedna z nich.
- V kapitole 6. Metodika je výskumná vzorka podnikateľských subjektov rozdelená podľa veľkosti (tab.č.2) a prevažujúcej činnosti (tab.č.3). Bola zistená závislosť skúmanej problematiky od veľkosti, resp. predmetu činnosti podnikov?
- Prínosy dizertačnej práce sú formulované pomerne stručne. Napriek tomu, že ich hodnotím veľmi pozitívne, som toho názoru, že by si zaslúžili bohatšiu prezentáciu.
- K prínosu pre oblasť výučby sa ponúka otázka, či autorka neuvažuje s publikovaním dosiahnutých výsledkov formou študijnej príručky, resp. iného študijného materiálu.

Dizertačná práca „*Spoločenská zodpovednosť vo strategii podnikateľských subjektov*“ autorky Ing. Evy Fuchsovej spĺňa po obsahovej a formálnej stránke všetky podmienky kladené na tento druh prác. Odporúčam ju k obhajobe pred štátnou komisiou a po jej úspešnom absolvovaní navrhujem udeliť Ing. Eve Fuchsovej vedecký titul

philosophic doctor – Ph.D.

V Nitre, 20.5.2021

doc. Ing. Mária Šajbidorová, PhD.

Posudek disertační práce

Uchazeč:	Ing. Eva Fuchsová
Název disertační práce:	Společenská odpovědnost ve strategii podnikatelských subjektů
Školitel:	doc. Ing. Darja Holátová, Ph.D.
Oponent:	prof. Ing. Ivana Tichá, Ph.D.

Charakteristika posuzované práce

Předložená disertační práce je členěna do dvanácti kapitol: Úvod (3 strany), další 4 kapitoly jsou věnovány teoretickým východiskům práce (Společenská odpovědnost firem, Strategická CSR, CSR v kontextu České republiky a Modely CSR, celkem na 30 stranách), 5 Výzkumný cíl a hypotézy (7 stran), 6 Metodika (7 stran), 7 Výsledky (18 stran), 8 Diskuze (7 stran), 9 Limity práce (2 strany) 10 Přínosy (3 strany) a Závěr (2 strany), doplněných o Souhrn, Seznam zdrojů, Summary, Seznam obrázků, grafů a tabulek, Seznam zkratk a 6 Příloh.

Členění práce, byť neobvyklé, zahrnuje z formálního hlediska vše, co je v pracích tohoto typu očekáváno. Z rozsahu jednotlivých kapitol je však zřejmé, že je práce poměrně stručná, při bližším seznámení s obsahem je však jasné, že obsahuje vše podstatné, i když v některých kapitolách (např. Teoretická východiska, Diskuze, Přínosy) by detailněji formulovaný text práci prospěl. Název práce odpovídá jejímu obsahu.

Aktuálnost tématu disertační práce

Téma disertační práce – společenská odpovědnost firem – je zasazeno do kontextu podnikatelských subjektů v České republice a zkoumáno prizmatem jejich strategického řízení. Téma společenské odpovědnosti podnikatelských subjektů se dlouhodobě těší zájmu jak akademické sféry, tak odborné praxe. Autorka v předložené práci podchytila oba aspekty a přispěla svými poznatky k obohacení stávající znalostní báze.

Teoretická východiska

V kapitole Teoretická východiska jsou zpracována východiska autorčiny vlastní výzkumné práce v dostatečném rozsahu. Autorka v této části disertační práce demonstruje dobrou obeznámenost s moderními směry v oblasti CSR i strategického řízení; podařilo se jí zpracovat rozsáhlou databázi zdrojů (více jak 200 položek), což sama považuje za přínos práce. Vzhledem k tomu, že jsou tyto prameny zpracovány v textu o rozsahu cca 30 stran (z toho témata týkající se konceptu CSR a strategického řízení na 24 stranách), nelze očekávat hluboký vhled do problematiky – jde spíše o popisné zpracování, které do značné míry postrádá kritickou reflexi.

Cíl disertační práce

Cíl disertační práce je formulován jasně. Na 7 stranách textu autorka v logickém postupu výzkumný cíl operacionalizovala a formulovala 5 hypotéz, se kterými v práci s využitím adekvátních postupů pracovala. Dosažené výsledky práce jsou jednoznačným dokladem naplnění stanoveného cíle.

Metody a postupy řešení

Metodická část disertační práce je zpracována pečlivě, použité metody a techniky na sebe navazují v logickém sledu a způsob jejich použití dokládá autorčinu schopnost je adekvátně použít, i přesto, že vstupní data jsou z hlediska své struktury významným omezením pro generalizaci výsledků (a autorka je si toho vědoma a limity výzkumu sama identifikovala).

Výsledky disertace – konkrétní přínosy práce

Výsledky výzkumné činnosti autorky jsou shrnuty v kapitole 7 a diskutovány v kapitole 8, přínosy jsou uvedeny v kapitole 10. Zpracování dat pomocí pokročilých statistických metod je popsáno přehledně s drobnými formálními nedostatky. Za jádro práce lze považovat kapitolu zaměřenou na interpretaci získaných poznatků a jejich konfrontaci s ostatními, podobně zaměřenými výzkumnými studiemi. Tady autorka opět prokázala svou dobrou obeznámenost se stavem poznání ve zkoumané problematice. K některým tvrzením se ale v textu těžko hledají argumenty a není tak docela zřejmé, na základě čeho je autorka formuluje (např.: vztah mezi zaměstnaneckými benefity, náborem nových zaměstnanců a z něho plynoucí schopnosti inovovat). Na škodu je zde autorčino úsporné vyjadřování, které nedává textu potřebnou

hloubku, někdy je vyjadřování zkratkovité a na úkor srozumitelnosti (např. str. 72: „... *pokud se firmě obchodně nedaří a zároveň investuje do zlepšení podmínek trhu, tak z této změny sama profituje*“.)

Formální úprava disertační práce a její jazyková úroveň

Z formálního hlediska je práce zatížena řadou překlepů i gramatických chyb, nedostatky lze nalézt i ve zpracování grafů (např. chybějící popisy os) a celkově působí poněkud ledabylým dojmem.

Otázky k obhajobě:

1. Jaký je vztah mezi firemní a konkurenční strategií? Proč jsou Porterovy generické strategie v práci uváděny jako firemní?
2. Z grafu č.4 vyplývá, že mírná převaha subjektů ve sledovaném období nevykazovala růst (buď stagnovala nebo byla v úpadku). Jaká je souvislost mezi grafem č.4 a tabulkou č. 17 a komentářem k této tabulce?
3. Indikátory strategické CSR jsou posuzovány na základě domněnek vyslovených respondenty v reakci na poměrně lapidární dotazník s převahou binárních odpovědí. Jak jinak by bylo možné tyto indikátory posoudit?
4. Pokud se respondenti domnívají, že jim CSR přináší konkurenční výhodu (viz strana 70), jak by bylo možné tuto domněnku verifikovat?

Závěr:

Autorka v předložené disertační práci prokázala schopnost samostatně vymezit a adekvátními postupy zvládnout vybrané výzkumné téma, práce splňuje požadavky na tento druh prací kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Ve Statenicích, 14.5.2021

prof. Ing. Ivana Tichá, Ph.D.